

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Дніпропетровська обласна державна адміністрація

Головне управління освіти і науки

Навчально-методичний центр професійної технічної освіти

у Дніпропетровській області

**Матеріали конференції заступників
директора ПТНЗ з навчально-виховної роботи**

**Тема конференції «Шляхи формування виховного
простору з потужним виховним впливом на особистість
учня ПТНЗ у 2012 – 2013 н.р.»**

***Н.В.Киба,
методист НМЦ ПТО
у Дніпропетровській області***

**м . Дніпропетровськ
2012**

ЗМІСТ

1.	План проведення конференції	3
2.	В.М.Василиненко «Оновлення змісту і форм прикладної виховної практики серед учнівської молоді ПТНЗ - пріоритетний напрямок виховної діяльності ПТНЗ області»	4
3.	Н.В.Киба «Виховні технології професійного і соціального становлення майбутніх робітників – учнів ПТНЗ. Адреси елементів інноваційної виховної практики та реалізація ефективних виховних систем в ПТНЗ області»	7
4.	Єгоркіна О. Ф. «Шляхи модернізації громадянського виховання учнів ПТНЗ в сучасних умовах»	18
5.	Головченко С.В. «Про особливості організації профорієнтаційної роботи в молодіжному середовищі»	24
6.	Піковець Л.Г. «Про особливості роботи психологічних служб в ПТНЗ області в 2012-2013 навчальному році».....	29
7.	Рекомендації учасників конференції заступників директора ПТНЗ з навчально-виховної роботи	32

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директор НМЦ ПТО
у Дніпропетровській обл.
Василиненко В.М.

ПЛАН

проведення конференції

заступників директорів з навчально-виховної роботи

Тема: «Шляхи формування виховного простору з потужним виховним впливом на особистість учня ПТНЗ у 2012 - 2013 навчальному році»

Дата проведення: 18 вересня 2012 року

Місце проведення: міський будинок мистецтв

Дніпропетровської міської ради (вул.. Філософська,23)

Початок: 11.00

№	Назва заходу та тематика виступу	Час	Відповідальна особа
1.	Реєстрація учасників секції, вручення дисків	10.30-11.00	Куницька І.В., Головченко С.В.
2.	Оновлення змісту і форм прикладної виховної практики серед учнівської молоді ПТНЗ - пріоритетний напрямок виховної діяльності ПТНЗ області	11.00 - 11.15	Василиненко Віктор Михайлович, директор НМЦ ПТО
3.	Виховні технології професійного і соціального становлення майбутніх робітників – учнів ПТНЗ Адреси елементів інноваційної виховної практики та реалізація ефективних виховних систем в ПТНЗ області	11.15 – 12.00	Киба Надія Василівна, методист НМЦ ПТО
4.	Шляхи модернізації громадянського виховання учнів ПТНЗ в сучасних умовах	12.00 – 12.20	Єгоркіна Олена Федорівна, методист НМЦ ПТО
5.	Про особливості організації профорієнтаційної роботи в молодіжному середовищі	12.20 – 12.30	Головченко Світлана Василівна, методист НМЦ ПТО
6.	Про особливості роботи психологічних служб в ПТНЗ області в 2012-2013 навчальному році	12.30 – 12.45	Піковець Лариса Григорівна, методист НМЦ ПТО
7.	Роль мистецтва в гармонійному вихованні молоді	12.45 – 13.00	Слобода Валентина Володимирівна, директор міського будинку мистецтв, Дніпропетровської міської ради
8.	Шляхи та форми співпраці з ПТНЗ з питань гармонійного виховання учнівської молоді	13.00 – 13.15	Гончарова Любов Михайлівна, старший викладач Дніпропетровського факультету Київського національного університету культури і мистецтва

9. Підведення підсумків	13.15 – 13.30	Василиненко Віктор Михайлович
-------------------------	---------------	-------------------------------

**В.М.Василиненко,
директор НМЦ ПТО**

«Оновлення змісту і форм прикладної виховної практики серед учнівської молоді ПТНЗ - пріоритетний напрямок виховної діяльності ПТНЗ області»

Шановні колеги!

Не дивлячись на те що зміст професійно-технічної освіти має відмінну назву від загальноосвітньої школи – не навчально-виховний, а навчально-виробничий процес (це визначено ст. 9 Закону «Про професійно-технічну освіту») виховний процес (виховання) є важливою складовою формування трудового робітничого потенціалу в ПТО.

Саме тому це і є темою розмови на нашому зібранні.

Правда цей процес має:

- певні відомості від аналогічного процесу в загальноосвітній школі;
- певні особливості, певні труднощі.

А тепер дещо детальніше про це.

Відмінності обумовлені задачами, які вирішує педагог.

Якщо в загальноосвітньому закладі його обов'язки, як вихователя, зводяться до формування громадської, загальнолюдської культури, виховання на прикладах природньолюдських цінностей, то педагог ПТО повинен все це «прив'язати» до виробництва, до інтересів корпоративу якому буде належати суб'єкт навчання.

І це дуже важливо. Адже саме з цього блоку виникає багато непорозумінь в майбутньому у випускника з роботодавцем.

Педагог вихователь ПТО повинен активно реалізувати таку складову всіх обов'язків, який впливає із прийнятої в кінці 2011 року Національної рамки кваліфікацій – випускник повинен не тільки знати, вміти, мати навички, а й бути компетентним у розв'язанні задач поставлених перед ним як часником виробничого процесу. Це дуже складна задача.

**Тепер декілька слів про особливості виховного процесу в ПТНЗ.
Причини їх нам добре відомі.**

1. Вік вихованців наших закладів. Він є перехідним від дитинства до дорослості від споживання до життєтворчості.
2. Склад наших вихованців дуже відмінний від загальноосвітнього закладу (сім'ї, сироти, матеріальне забезпечення тощо).
3. Ресурсні можливості закладу ПТО дуже різняться з іншими закладами (як загальноосвітніми так і вищими)
 - а) фінансові можливості як закладу так і учнів значно «скромніші», м'яко кажучи.
 - б) забезпеченість штатними можливостями недостатнє для виконання багатьох обов'язків (соціальних, реабілітаційних навіть навчальних)
 - в) обтяженість закладів ПТО функціями «розпилює» наявні ресурси на багато складових, що не дає можливості їх сконцентрувати саме на виховному аспекті (приклади).

Тепер про проблеми.

Є проблеми закономірні, є ситуативні.

Ситуативні:

1. Сформувався дезбаланс структури учнівського й педагогічних колективів, якщо взяти 20-25 років назад:

Склад учнів на 90% були чоловічої статі, а педагогами були 70-80% чоловіки.

То тепер склад учнів - 70% хлопці, а педагогами усіх складових 90% є жінки.

Чи не проблема це сучасного виховного процесу?

Думаю що да!

2. Значно «постарів» педагогічний склад профтехосвіти.
 - Кожен 4-й педагог передпенсійного віку чи пенсійного;
 - 10% педагогів старше 70 років;
 - Зі стажем до 3 років працює 21% педагогів.

Не сприйняття молоддю таких педагогів?

Педагоги старшого покоління базують свій процес навчальний і виховний на особистому прикладі, посиляючись на досвід, мудрість, авторитет. А ці елементи в більшості випадків не спрацьовують, тому що це не є цінністю. І наука підтверджує що є закономірністю. Сьогодні педагог не повинен бути над учнем, а повинен бути поряд з ним.

Сьогодні педагог не навчає поучанням, а допомагає розв'язувати проблеми, допомагає оволодівати знаннями, спроможностями компетентності.

Головне непорозуміння поколінь це не однакове сприйняття ними цінностей, можливостей та ролі інформаційних засобів.

Прослідковується руйнація наступності поколінь. Життя вимушує в першу чергу педагогів старшого покоління, педагогів взагалі сприймати це як закономірність.

Є такий варіант навчання – виховання, як коучинг, запропонований сучасними педагогами Англії.

Його суть помагає в тому, що педагог кончин не дає жодних рецептів, рішень, а лише консультує свого клієнта, допомагає йому шукати шляхом вирішення його проблем.

Висновок:

Зрозуміло знайти єдино-вільний шлях осучаснення виховного процесу не можливо. Але те, що треба змінювати цю роботу, відходити від масовки – це факт.

Думаю, що проведення сьогодні на конференції обміну думками послужить поштовхом в реалізації задач сьогодення профтехосвіти.

Спасибі за увагу!

«Виховні технології професійного і соціального становлення майбутніх робітників – учнів ПТНЗ. Адреси елементів інноваційної виховної практики та реалізація ефективних виховних систем в ПТНЗ області»

Відповідно до нормативно-правових документів, методичних рекомендацій, листів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту, Академії педагогічних наук України виховання учнів професійно-технічних навчальних закладів здійснюється в контексті громадянської і загальнолюдської культури, охоплює весь навчально-виробничий процес, ґрунтується на свободі вибору мети життєдіяльності та поєднує інтереси особистості, суспільства і держави.

За результатами соціальних досліджень проблем молоді в Україні (а молодь – це особи віком від 14 до 35 років) одним із актуальних питань сьогодення є постійне скорочення питомої ваги молоді щодо всього населення. В Україні за останні десять років її кількість знизилася з 22 до 20 %. За всіма прогнозами, ця тенденція триватиме і надалі.

- *На першому місці в житті молодь ставить розрахунок на себе і власні сили, але не впевненість у них і ЦЕ ПРОБЛЕМА*
- щасливими почуваються 6,5 % молодих людей.
- Соціальної перспективи в Україні не бачать дві третини молоді.
- Кожна четверта молода людина боїться злиднів.
- Майже половина молоді найбільше в житті боїться втратити здоров'я.
- *Закон дуже впливає на повсякденне життя лише 30,6 % молоді. Більш ніж кожна п'ята молода людина закон ігнорує.*
- *Аналогічна ситуація з мораллю – молодь спокійно ставиться до дошлюбних сексуальних стосунків; проституції; до вживання легких наркотиків; водіння автомобіля в нетверезому стані*
- Чиста совість як першочергова умова щастя набрала лише 3 % голосів молоді.
- Показник довіри до людей упав із 23,7 % (у 2006 р.) до 13,7 % (у 2009 р.).
- На друзів у житті розраховує 1,2 % молоді. У переліку чинників, що викликають найбільший страх займає страх перед зрадою близьких людей.
- упродовж останніх 10 років політика традиційно посідає останнє місце в ціннісних орієнтирах молоді.
- Кожна третя молода людина не задоволена своїм соціальним статусом і лише третина бачить власну соціальну перспективу в Україні.
- Залишається проблемою доступність освіти, майже половина опитаних вважає, що частині молоді вища освіта взагалі недоступна.
- Серед зареєстрованих споживачів наркотиків молодь віком до 28 років становить 80 %.
- Окреслилася тенденція до погіршення психічного і духовного здоров'я молодих людей.

ОТЖЕ Мета виховання в сучасних ПТНЗ полягає не тільки в тому, щоб сформувати необхідні компетенції, надати ґрунтовні знання з різних предметів, а у формуванні громадянина, патріота; інтелектуально розвиненої, духовно і морально зрілої особистості, готової протистояти асоціальним впливам, вправлятися з особистими проблемами, творити себе і оточуючий світ.

Високі запити суспільства потребують високого ступеню відповідальності від нас з вами – учасників виховного процесу.

Для досягнення означеної мети передбачено реалізацію таких завдань: (СЛАЙД 1)

- організація виховного процесу в учнівському колективі та в роботі з батьками на засадах проектної педагогіки.

На сьогодні ми з вами ще не досить досконало опанували методику проектної педагогіки. Що саме я маю на увазі? Перш ніж розпочинати роботу над проектом педагог (педагогічний колектив, як координатор учнівської діяльності) повинен визначитися в наступному:

- що конкретно є полем і предметом проектного дослідження – звідси впливає тема проекту;
- наскільки актуальним є дане питання для суспільства, регіону, навчального закладу, для фахового зростання в обраній професії, для самого учня – як наслідок – формується ідея і навіть ідеологічна мета;
- обсяг інформації, яку прогнозується отримати в результаті проектної діяльності, дає можливість сформулювати освітню мету;
- різноманітність діяльності, форми спілкування, формати досліджень і оформлення їх результатів допомагають розвивати учнів;
- ваше попереднє бачення планового макету результатів проекту сформує прогноз щодо конкретного застосування результатів проекту;
- ваш чіткий органайзер (не ваша власна робота) допоможуть бачити всіх учнів і окремо кожного не лише вам самим, а й власне учням.

На навчанні в Школі класного керівника я давала презентаційну форму навчально-методичних занять з теми «Проектна діяльність». ВАШЕ ЗАВДАННЯ використати цей матеріал, доповнивши його власним досвідом і навчати всіх учасників виховного процесу цікавій організації діяльності.

Я сьогодні з гордістю називаю приклади продуктивної проектної діяльності окремих навчальних закладів, що переросла в загальний спільний проект професійного і корпоративного виховання. Це Марганецький професійний ліцей.

Цікавим є історико-краєзнавчий пошуковий проект Апостолівського центру, Дніпродзержинського професійного ліцею, військово-патріотичний проект «Козацька слава» НВЦ-2, ВПУ-75 з дослідницьким проектом «Єднання поколінь».

Шановні колеги! Повірте, я дуже добре розуміюся на усіх складностях нашого контингенту. Але не потрібно сподоблятися нам до наглядців. Спеціально-розподільчих закладів для неадекватних підлітків у нас досить. І наше завдання полягає не в тому, щоб нагасним засобом приструнювати учнів. Часи не ті, молодь інша і потребує вона теж інших форм спілкування. Заклади, які я назвала, теж мають проблеми з особливими учнями, але ж твердо стоять на шляху пошуку нових форм зацікавлення учнів позакласною діяльністю і їм це вдається.

(СЛАЙД 2)

- створення програми виховання для окремої учнівської групи з урахуванням індивідуально-педагогічних можливостей класних керівників, батьків, а також -

результатів вивчення рівнів фізичного, соціального, психічного та духовного розвитку учнів.

На жаль на сьогодні ми маємо лише поодинокі приклади грамотної роботи класного керівника і, на жаль, ще менше маємо прикладів грамотного тандему класного керівника і майстра. Тож, вважаю, що це завдання є пріоритетним напрямком виховної діяльності в ПТНЗ Дніпропетровщини. Бо високопарні фрази ми проголошуємо, піар компанії розробляємо, але для користі справи, для збільшення, зміцнення і покращення учнівського контингенту нам необхідно повернутися до азів організації виховання.

Зроблю ліричний відступ: молодіжне спілкування як циганська пошта розголошує про те, як «класно» і цікаво, зручно і затишно в одному закладі і про те, що в іншому навчальному закладі «класно», бо нічого не робиш, а роки навчання ідуть. (СЛАЙД 3)

- змістове наповнення програми виховання з урахуванням вікових особливостей учнів.

Про важливість цього завдання на наших форумах говорилося вже не раз. Будь-який зміст виховання повинен мати відповідну форму. Застарілі класні години з нескінченними монологами класного керівника, який використовує інформацію без родзинок вже не пройде. Це повинні розуміти перш за все керівництво закладу. Адже ваші класні керівники отримують навантаження, доплати, пільги, вони атестуються. Тож будьте принциповими у вимогах до них та оцінці їх роботи.

А прикладом творчого підходу до роботи класного керівника в минулому навчальному році є

- ЗДПЛ (Чернишова Надія Анатоліївна),
- КПБЛ (Комісар Ольга Володимирівна),
- ВПУ-75 (Шаповал Наталія Григорівна),
- ВПУ-75 (Мамедова Юлія Аслан кизи),
- ДПЛ (Кобос Олена Геннадіївна),
- ПТУ-2 (Алешкевич Галина Петрівна),
- СПЛ (Алексеєнко Світлана Вікторівна),
- КПЛ (Грошева Олена Віталіївна),
- КЦПОРКТРС (Глебова-Сорокіна Наталія Володимирівна),
- КПЛ (Терещенко Любов Мефодіївна),
- ПГЛ (Пронюшкіна Валентина Володимирівна),
- ПТУ-48 (Шептак Наталія Анатоліївна).

Отже цілина зорана. От би нам ще засіяти врожайні зерна на спільну творчість класного керівника і майстра. Я повторюсь, але повторюсь, наполягаючи на проведенні виваженого комплектування педагогів за навчальними групами. Доки ми не зрозуміємо важливості цього моменту в керівництві, ми будемо займатися приписками, відписками тощо.

(САЛАЙД 4)

- задоволення базових потреб особистості вихованця (фізіологічних потреб, потреби в безпеці, любові та прихильності, визнанні та оцінці, в самоактуалізації) в умовах окремого професійно-технічного навчального закладу.

Візьму на себе сміливість заявити на численне поважне представництво, що від повноти і якості виконання попередньо названих завдань залежить виконання даної умови.

(СЛАЙД 5)

-реалізація у процесі роботи особистісно орієнтованого, діяльнісного, системного, творчого та компетентнісного підходів до організації виховного процесу в окремій учнівській групі та навчальному закладі в цілому.

Почну з реального і доступного кожному. Коли ми будуємо дім, або ж робимо капітальний ремонт, тобто власний житловий проєкт, ми уявляємо те, чого прагнемо: стиль, тони, кольори, матеріали, техніку виконання тощо, смаки і побажання всієї сім'ї і окремо кожного її члена. Ми ретельно підбираємо кахель, шпалери, штори, гардини, жалюзі, прикраси та інший декор. В наших мріях поєднується

(СЛАЙД 6) обов'язкове, бажане і можливе.

Так само складається план виховної роботи класного керівника і план виховної діяльності навчального закладу, де має місце

(СЛАЙД 7) обов'язкове (компетентісний підхід, громадянське, професійне, корпоративне і морально-духовне виховання), (СЛАЙД 8) бажане (творчий підхід учнів і педагогів) і

(СЛАЙД 9) можливе (особистісно орієнтоване, діяльнісне).

- (СЛАЙД 10) оптимальне поєднання форм організації виховної роботи: індивідуальної, групової, масової.

Не претендую на новатику власних суджень і не хочу нікого ображати, але виховна робота в закладі має право називатися ВИХОВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ лише за умови, коли колектив педагогів однорідний у вимогах, підходах. На шляху до такої однорідності у виховній діяльності знаходиться Тернівський гірничий професійний ліцей, Західно-Донбаський професійний ліцей, Перещепинський професійний ліцей, де відчуваєш єдність духу більшості колективу.

- (СЛАЙД 11) створення належних умов для особистісного зростання кожного вихованця (створення ситуацій успіху та підтримки), його психолого-педагогічний супровід.

Можливо 100% успіху не буде, але я впевнена, що успіх прийде обов'язково, якщо нескінченні класні години з питань відвідування ми відмінімо і питання віддамо в руки сектору навчання, дисципліни та порядку учнівського самоврядування, а класний керівник піднатужиться і прослідкує уважно за учнями, і загляне глибше в душу кожного і знайде щось позитивне, добре, про що обов'язково треба сказати в присутності всіх учнів. Ось це і буде найпершою умовою і першим кроком до особистісного зростання.

Для порівняння наведу інший приклад, коли класний керівник, майстер в/н майже на кожній класній годині постійно піднімає окремих учнів пільгової категорії і говорить про те, скільки власне він відраховує коштів податку для утримання БАЛАСТУ СУСПІЛЬСТВА. Хочу запитати: де тут підтримка чи ситуація успіху?

(СЛАЙД 12) співпраця з органами учнівського самоврядування, дитячими громадськими організаціями.

Є в нашій роботі дві крайнощі: коли заступник з НВР все робить сам, боячись щось комусь довірити (як би чого не вийшло) і коли класний керівник все робить сам, щоб було правильно, БО ВОНИ ЯК ЗРОБЛЯТЬ... Що ми маємо на гора? Заступник уже на вересневу нараду приїздить з жалісливою тугою в погляді, класний керівник має професійне вигорання дотла без відчутних результатів роботи і ВІДЗНАК КЕРІВНИЦТВА. Де і в чому причина такого негативу? Відсутність чіткого розподілу обов'язків призводить до безвідповідальності, байдужості решти педагогів і учнів.

Де ж вихід? Будь яка справа виконується певним колективом педагогів і учнів. Цей список відповідальних повинен знаходитися на видному місці, щоб бачили його усі. Головна вимога: доручення повинні бути чіткими і не дріб'язковими (наприклад: «відчиняти двері гостям» треба замінити на «Зустрічати гостей» ну і таке інше).

На жаль в практиці навчальних закладів виховання через процес паралельної дії використовується дуже рідко. І це було помітно на конкурсі класних керівників при вирішенні ними практичних завдань. Хочу наголосити що, при формальному самоврядуванні у учнів формується негативне ставлення до всілякої громадської роботи і активності.

В поточному році методичний центр розпочинає роботу з учнями ПТНЗ, лідерами учнівського самоврядування, відкриваємо школу «Лідер», яка розпочне свою роботу з жовтня місяця. Поки ця робота буде проводитися з учнями Дніпропетровських навчальних закладів. До цієї роботи ми долучаємо Дніпропетровський будинок мистецтв Дніпропетровської міської ради, обласний молодіжний центр і думаю, що ця робота буде цікавою для учнів. В подальшому таку роботу плануємо проводити і в округах.

- (СЛАЙД 13) *інтеграція зусиль батьківської громади, позашкільних закладів, представників державної влади, громадських та благодійних організацій, правоохоронних органів та установ системи охорони здоров'я.*

З народної мудрості нам відомо, що гуртом...

Так от такі гурти ми зустрічаємо в Софіївському професійному ліцеї, ПТУ-81, ЗДПЛ, ППЛ, АЦППРК, ВПУ-75, ТПГЛ, ДПЛ, навчальних закладах Кривого Рогу, НВЦ-2, МВПУПТ, ДВПУБ, ДЦПО, ДЦППРКТС. Вони не варяться у власному соку і це дає свої позитивні наслідки.

Високу мету виховання в розрізі окремих завдань я висвітила . Окремо хочу зупинитися на питанні єднання мети і завдань ВИХОВАННЯ з пріоритетними напрямками роботи ПТО області на 2012-2013 навчальний рік . Не вперше чую, що тут про нас забули. В конкретному пункту, на жаль так, але.....

1. (СЛАЙД 14) *Осучаснення функцій та змісту діяльності навчальних закладів на основі вимог нових законів України, Указів Президента та нормативних документів.*

Теорії говорити не буду. Згадаю минулорічний обласний конкурс класного керівника. Шановні колеги! Відкрийте підсумковий наказ, уважно прочитайте номінації для нагороджень, вдумайтеся... Звісно, не можуть бути всі переможцями, але за лаконічністю номінацій я намагалася приховати глибоке розчарування – адже ви виставляли кращих, багато з який працює за методиками, які існували ще до прадавнього Песталоцці. Звідси й результати

нашої виховної діяльності. Ось чому ми не зрушимо самоврядування, ось чому понад 60% конкурсних робіт не допущено до участі у методичному фестивалі. В цьому році НМЦ ПТО планує проведення загального обласного семінару керівників МО, а потім спробуємо організувати виїзні практичні семінари-консультації з діловими іграми, майстер-класами. Єдине прохання – забезпечте явку постійно призначених осіб, проконтролюйте, щоб все те, чому їх навчатимуть знаходило відображення в роботі МО на місцях.

2. (СЛАЙД 15) *Участь у розробці та апробації стандартів професійно-технічної освіти нового покоління, базованих на рівнях професійних компетенцій.*

В даному питанні наша роль дуже велика: скільки міні конкурсів можна організувати за тематикою професійних компетенцій!!! Причому в різній формі (а форми започаткувати з наших відомих з дитинства ігор, з сучасних телешоу). Головне завдання полягає в тому, щоб учень знаходився якомога більше в атмосфері професійній, щоб на слуху і на виду в нього були окремі професійні аспекти, але в цікавій вільній формі, яка швидше запам'ятовується, зацікавлює, спонукає до самоосвіти, самовдосконалення. І, давайте будемо відвертими, заохочує до навчання певну частину наших важких учнів.

Це може бути напрями:

- професійна інформація ;
 - професійна діагностика;
 - професійна консультація;
 - професійний відбір;
 - професійна адаптація,
- а форм їх реалізації безліч.

3. (СЛАЙД 16) *Практичне запровадження процедури удосконалення регіональної мережі ПТНЗ за підсумками роботи проекту Європейського Фонду освіти «Покращення системи професійно-технічної освіти шляхом прогнозування та адаптування вмінь і навичок, соціального партнерства й удосконалення використання ресурсів».*

В даному питанні наша роль полягає в розвитку комунікативних компетенцій майбутніх робітників шляхом проведення зустрічей, консультацій, круглих столів, годин або скриньок запитань-відповідей з партнерами, юристами, кадровиками, спеціалістами центру зайнятості, представниками корпоративних організацій тощо. Учень повинен мати при собі набір вичерпної інформації про:

- кваліфікаційний ряд щодо підвищення своєї професійної компетенції з термінами, правилами, особливостями і місцем можливого набуття чергової кваліфікації;
- певний юридичний довідник щодо влаштування на роботу, отримання пільг, доплат, юридичної відповідальності тощо;
- певний професійний словник ;
- певний історичний довідник про набуту професію;
- певний збірник алгоритмів виконання професійних операцій та ТБ тощо.

Враховуючи наш контингент з його особливостями впевнена, що більшість з них підручники і конспекти не залишить собі на довгу пам'ять, а, приміром, диск на

випускному вечорі з пам'ятними фото, адресами і набором інформації багатьом стане в пригоді. Окремі класні керівники після Школи вже почали цю роботу в своїх групах, особливо ті, хто працює з проблеми Формування Кодексу професійної та корпоративної культури в учнів ПТНЗ. В них учні активно працюють над пошуком цікавої інформації через Інтернет та інші інформаційні джерела. В домашніх умовах навряд чи хтось збереться спочатку займатися пошуком цих матеріалів, а так, цікаво оформлену інформацію про професію учень отримує при випуску, а далі ...

4. (СЛАЙД 17) *Впровадження та ефективне використання інформаційно-комп'ютерних технологій (створенням електронних підручників, посібників, електронних бібліотек тощо) всіма педагогами ПТНЗ, широке впровадження їх в управлінській роботі, методичному супроводі.*

Не займаю багато вашого часу, бо питання в нашій участі перегукується з попередніми. Різниця в тому, що до названої роботи можна залучити всіх або окремих педагогів.

5. (СЛАЙД 18) *Поглиблення інтеграції навчально-виробничого процесу закладів з виробничими технологіями на підприємствах через створення навчально-практичних центрів, проведення майстер-класів та впровадженням сучасних форм підвищення професійного рівня педагогів ПТНЗ.*

Ми учасники виховного процесу професійно-технічної освіти. Отже, за бажанням чи мимо волі, ми задіяні в цей процес і повинні бути в курсі професійних справ. Ось тут прохання до Вас, шановні керівники: кадрові питання вимагають психологічного осмислення. Що я маю на увазі? Під час спілкування з класними керівниками з'ясовую, що один класний керівник протягом 10 років випустив 5 груп, а серед них зварювальники, гірники, кухарі, оператори комп'ютерного набору тощо. Інший класний керівник теж понад 10 років приймає учнівські групи на II-му і III-му курсах. Звичайно є виробничі форс-мажори, але ж не в такій тривалій системі. Адже в такого класного керівника система професійного виховання може бути тільки формальною, дотичною, бо сам він і фізично і психологічно не встигає адаптуватися в професійній інформації своїх вихованців.

6. (СЛАЙД 19) *Інтеграція ПТО з наукою, іншими сферами освіти через входження в освітні округи, участь в експериментально-дослідній роботі тощо.*

В минулому році ми розпочали активізацію учасників виховного процесу через конкурс класного керівника, Школу класного керівника, номінацію методичного фестивалю для класних керівників. В цьому році Міністерство освіти і науки, молоді та спорту оголосило Всеукраїнський конкурс класного керівника.

Я звертаюся до Вас, шановні керівники. Не оминайте своєю увагою творчих людей, пропонуйте їм співпрацю з нами з метою знайомства з їх досвідом, їх методичними перлинами, що є одним з критеріїв успішності організації виховної роботи в ПТНЗ, а саме

(СЛАЙД 20) Критерії успішності організації виховної роботи у ПТНЗ

(СЛАЙД 21) *Залучення до виховного процесу всього педагогічного колективу ПТНЗ. Пошук успіху на шляху спільної діяльності, творчості, продуктивного*

спілкування. Хочу звернути увагу на те, що даний критерій є вирішальним не лише в організації виховної роботи. Отже, застосуйте всі можливі і неймовірні засоби стимулювання і заохочення, а головне – добре слово, і якомога частіше (на нарадах, лінійках, зборах, педрадах, в газетах закладу, регіону, вітальні листівки, екран пошани, зіркові доріжки тощо). З власного досвіду знаю, що це спрацьовує навіть для самих байдужих людей.

2. (СЛАЙД 22) *Координуюча роль керівника й участь адміністрації в організації виховного процесу в ПТНЗ.* Ось тут наберуся сміливості і публічно звернуся до Віктора Михайловича. Шановний Вікторе Михайловичу! До тих пір, доки функція професійно-технічної освіти буде лише НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧА – успішність виховного процесу буде дорівнювати НУЛЮ, але й досить сумнівною буде залишатися успішність навчально-виробничого процесу без успішного соціально-виховного супроводу. Тому, звертаючись до Вас, виражаю прагнення більшості тут присутніх в тому, що Вам під силу досить вагомий революційний переворот в свідомості керівників ПТНЗ і навіть МОНівського керівництва ПТО. Тема вихованні слухна, актуальна, проблемна, потребує величезної уваги суспільства. А ми користуємося матеріалами для загальноосвітньої школи ну і т. д. На першому етапі хотілося б зрушити стіну непорозуміння важливості питання на обласному рівні, і, найперше, керівників ПТНЗ.

3. (СЛАЙД 23) *Залучення батьків до виховного процесу.* Цей пласт роботи здається незрушним, бо ми маємо батьківський контингент близький до нуля як за кількістю, так і за якістю. І тут я майже повністю згодна. Але... Коли щось трапляється в закладі – ось тут і з'являються наші батьки. І перевіряючим органам знаходиться робота, і громадським організаціям і різним громадським силам. А вони знаходять в нашій роботі незліченні докази фальсифікату. І тут уже не до розмов про те, якого гатунку ми маємо батьків. *Висновок: БАТЬКІВСЬКА ГРОМАДСЬКІСТЬ В ЗАКЛАДІ ПОВИННА БУТИ.* І працювати вона повинна за **ФАКТОМ**. Тому, не пишіть у своїх звітах, як ви проводили батьківські лекторії та круглі столи і диспути за творами Сухомлинського і Макаренка. Є безліч простих, але діючих і цікавих для самих батьків справ, що стануть вам у пригоді, активізують їх, піднімуть їх престиж і ще багато позитивних наслідків дадуть.
4. (СЛАЙД 24) *Інформаційне забезпечення учасників виховного процесу.* Ви можете нарікати на безмежну кількість листів, що надходять з НМЦ ПТО. Але в своєму листуванні ми прагнемо надати якомога більше інформації з того питання, про яке інформуємо, для подальшого використання її в роботі педагогів. Інша справа, як ви нею розпоряджаєтеся. Коли пишемо «рекомендуємо провести» і перелічуємо можливі заходи, а у відповідь – телефонний дзвінок з криком «SOS», бо це дуже багато, і я не встигаю все це провести... Далі промовчу. Інформації повинно бути багато, а ваші колеги, учні, батьки, зтикаючись з нею, мимоволі залишать в пам'яті, а можливо і у свідомості певну її частину.
5. (СЛАЙД 25) *Створення кафедри комісії (лабораторії чи методоб'єднання) виховання на користь з'єднання суспільної обов'язкової наукової і практичної самодіяльності педагогів.* Скільки б ми не нарікали на бездіяльність класних

керівників і майстрів в/н, але даному напряму роботи і не приділяється окремо увага, а тому муштра з обліком пропусків на класних годинах стає нормою. Але в кожному закладі є зернятка цікавих ідей, про які слід повідомити іншим, познайомити з досвідом інших колег області, України, зарубіжних колег. Їм заохочення – іншим приклад, стимул і наука.

6. (СЛАЙД 26) *Наявність фонду підтримки виховання і сталої системи стимулювання учасників виховного процесу в ПТНЗ.* Знаю напевно декілька закладів, в яких з так званого директорського фонду преміюються найактивніші учні і педагоги. Але, повертаючись до пункту І даних критеріїв, наголошую на існуванні нематеріальних засобів заохочення.
7. (СЛАЙД 27) *Головною метою успішності виховної діяльності в ПТНЗ слід вважати створення виховуючого середовища (життєстверджуючого, бадьорого, цікавого, такого, що хвилює, привабливого, такого, що дозволяє всім і кожному знайти своє місце) і позитивного психолого-педагогічного клімату. Сенс виховання в передаванні соціального досвіду учням, включенні їх у діяльність із накопиченням власного позитивного досвіду.* Мої коментарі тут зайві.
8. (СЛАЙД 28) *Демократичний характер планування (участь у плануванні тих, хто планує, і тих, для кого планують). Обов'язкове поєднання традиційного планування із ситуативним.* Я майже повторююсь, але це питання повинно обговорюватися з молоддю, тоді ваш план буде дієвим.
9. (СЛАЙД 29) *Розумне поєднання психологічно комфортного середовища і чітких природних педагогічних вимог.* Залишаю без коментування.
11. (СЛАЙД 30) *Оптимальне охоплення учнів таким змістом діяльності, яке відповідає їхнім інтересам і потребам, головний напрям діяльності педагогів – розширення культурного і етичного діапазону уявлень і цінностей учнів.* Скажу лише одне зауваження. Цей критерій повинен бути присутнім під час вашої перевірки виховних планів класних керівників. Але одна умова – план повинен бути реальним.
12. (СЛАЙД 31) *Наявність природного зв'язку: виховання на уроці, виховання поза ПТНЗ. Цілісна система виховної роботи – інструментарій формування гармонійної особистості майбутнього*
13. (СЛАЙД 32) *Вдоволеність рівнем і характером професійного підвищення кваліфікації і організації виховного процесу його учасниками.* Це, до речі, вагомий аргумент профорієнтації учнів шкіл за участю учнів ПТНЗ. За сценарієм агітбригад виходить складно, але якщо учням дійсно цікаво, і вони дійсно задоволені рівнем виховного процесу і наданої кваліфікації – це вагомий внесок до іміджу закладу.
14. (СЛАЙД 33) *Наявність учнівського самоврядування, яке відповідає різним напрямам учнівської самодіяльності.* Без коментарів.
15. (СЛАЙД 34) *Вважати виховну роботу самостійною діяльністю, яка підлягає тарифікації, часовому нормуванню (сенс часового нормування не у відстежуванні кількості часу, витраченого педагогом на виховну роботу, а у визначенні вдоволеності учнів і батьків виховним процесом і наявності позитивних результатів виховання, виражених у підвищенні пізнавальної активності учнів, згуртованості класних керівників на основі позитивних*

цінностей, участі дітей і батьків у суспільній діяльності, захопленості, залучення і включення дітей в роботу за інтересами, активно-позитивне використання дозвілля). Сюди ж слід доповнити питання закріплення класних керівників за групами не лише на 2 роки, а до випуску навчальних груп. Ми піднімали це питання, було направлено лист. На це питання мають важелі керівники навчальних закладів, а отже знову звертаюсь до В.М. за впливовою підтримкою на керівників ПТНЗ.

18. (СЛАЙД 35) *Постійне зростання динаміки в оцінці учнів ролі навчального закладу, групи, майстрів, вчителів, товаришів, вдоволення навчанням, використанням дозвілля, стосунками із батьками.*

Формат нашого зібрання КОНФЕРЕНЦІЯ. І ми готували презентаційні виступи за головною темою від навчальних закладів. Незвичним буде лише те, що озвучувати буду їх я. (позитив в тому, що скорочується час, ваш виступ не відмінять Ну і таке інше)

Отже *ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ВИХОВНОГО ПРОСТОРУ З ПОТУЖНИМ ВИХОВНИМ ВПЛИВОМ НА ОСОБИСТІТЬ УЧНЯ ПТНЗ У 2012 – 2013 н.р.* кожний заклад шукає свої.

Я із задоволенням презентую Марганецький професійний ліцей з їх проектною виховною діяльністю, яка охопила не лише весь колектив навчального закладу. Діяльність ця комплексна, професійно спрямована, вже дає свої перші позитиви. Як з'ясувалося, зібраний матеріал є базовим для проведення будь-яких заходів, допомога в підборі теоретичного навчального матеріалу, додаткового. Інформація цікава, доступна всім учням та педагогам. Це цікаво, це захоплює, це спонукає до подальшої роботи. А результат цього дня – сім виховних проектів професійного спрямування (за сімома професіями). Директор закладу ПЕРЕПЬОЛКІН Микола Іванович. Керівник проекту – заступник з НВР Лонська Наталія Володимирівна.

Цікава робота, дієва, жива по формуванню активної громадської позиції в учнів проводиться в Тернівському професійному гірничому ліцеї.

Соціальні партнери ДТЕК ПАТ «Павлоградвугілля».

Відділ культури: спільні КВК, театралізовані представлення до свят.

Служба у справах сім 'ї та молоді: спартакіада, спортивні рибалки, фестиваль гумору та сміху.

Зустрічі з представниками громади : ветерани ВВВ, воїни – інтернаціоналісти, ліквідатори ЧАЕС а також тісна співпраця зі службою у справах дитини.

- Акції “Чисте повітря”
- Допомога православним церквам
- Участь в будівництві Тернівських храмів(Іоанна Богослова та каплиці «Скоро послушниця»)

Клуб «Інтелект»

Вечір «Давайте познайомимося»

Над такою ж темою працює Апрстолівський центр. Широкого розмаху тут набув еколого-натуралістичний рух. Гучно розгорнулася пошукова робота (дослідницький матеріал було представлено на нашому методичному фестивалі). Театр тіні є унікальним колективом сценічної майстерності, але ота величезна підготовча робота – то є потужний виховний інструмент для згуртування учнів,

організації їх позаурочної зайнятості, естетичного виховання тощо. Як і в багатьох наших закладах активний козацький рух захоплює, виховує, гартує. Почуття милосердя людського розбуджується під час спілкування з дітьми в дитячому притулку.

ПЕРЕЩЕПИНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ЛІЦЕЙ є правофланговим в організації духовно-морального виховання. Це тісний, розвиваючий зв'язок з духовенством, за допомогою якого організуються цікаві зустрічі з людьми культури і мистецтва.

Це культове шанобливе ставлення до матері, родини, жінки.

Це майже культове професійне вишивання.

Це зв'язок з громадськістю (семінари, форуми)

ЗАХІДНО-ДОНБАСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ЛІЦЕЙ має свою методіку організації вихідного дня. Спортивні міські свята стали повсякденням для більшості колективу. Таланти вітають, ними пишаються, їх плекають. Велика кількість вихідців з інтернату спонукають до особливої гурткової роботи з формування життєтворчості, з простого навчання жити в звичайних побутових умовах, в сім'ї.

МЕЖІВСЬКЕ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ УЧИЛИЩЕ в останні роки широко розгорнуло нові напрями гурткової роботи. З'явилася нова техніка, нові матеріали, нові учні і педагоги-майстри і майтрині.

МВПУ ПІТ демонструє сьогодні дуже цінну і цікаву багаторічну системну роботу читачього клубу «Духовна спадщина». В основі такої діяльності Співпраця з

- Обласною бібліотекою для молоді ім. М.Світлова,
- Міжнародною організацією «Взаєморозуміння і толерантність» в рамках проекту «Рука допомоги» .

На екрані представлено лише мізерний перелік тих заходів, які з тріумфом для учнів пройшли останнім часом. Головне завдання - зацікавити учнів словом, живим, могутнім. І це їм вдається на славу.

ВПУ-75 найстаріший навчальний заклад подає нам приклад щодо організації пошукової роботи, облаштування музею, а взагалі він нас навчає як шанувати своє училище, як виховувати в цьому напрямі учнів.

Дещо дотично ми сьогодні представляємо волонтерську групу «Надія» **КПГЕМЛ**. Діяльність (сааме діяльність) цієї групи носить вже системний характер і заслуговує на увагу, повагу і навчання на їх досвіді.

Система гурткової роботи **КПЛ** має право на глибоке осмислення, вивчення, узагальнення. Я перепрошую за дещо короткий презентаційний зміст і з трибуни запрошую до співпраці щодо узагальнення такого досвіду.

І, наостанок, хочу зупинитися на такому терміні, як «відчужене виховання». Це коли все робиться взагалі, коли закидаються великі сіті, а раптом, щось піймається, коли формально робиться неймовірна кількість зусиль, а результатів практично немає.

Тож, я бажаю всім присутнім, щоб наша виховна діяльність в професійно-технічних навчальних закладах буда виваженою, а не відчуженою. Бо її плоди, хай і незначні, іноді не одразу видимі дають для нас більше позитиву, ніж окремі заохочення.

ЄГОРКІНА О. Ф., методист НМЦ ПТО у Дніпропетровській області
«Шляхи модернізації громадянського виховання учнів ПТНЗ в сучасних умовах»

Шановні колеги!

Розпочати свій виступ хочу із результатів соціальних досліджень проблем молоді в Україні. Згідно нормативних та законодавчих документів молодь – це особи віком від 14 до 35 років. (слайд 1)

Одним із актуальних питань сьогодення є постійне скорочення питомої ваги молоді щодо всього населення. В Україні за останні десять років її кількість знизилася з 22 до 20 %. За всіма прогнозами, ця тенденція триватиме і надалі.

Серед соціальних проблем українського суспільства які на думку української молоді є найважливішими: безробіття, зростання цін, низький рівень заробітної плати, загальне зниження рівня життя, зростання злочинності, зубожіння населення, наркоманія, СНІД. Серед проблем, що стосуються забезпечення здорового способу життя: стан довкілля, екологія, низький рівень медичного обслуговування, зловживання палінням, недостатні можливості для занять фізичною культурою та спортом, алкоголізм, низький рівень поінформованості про здоровий спосіб життя (див. додатки).

На першому місці в житті молоді ставить розрахунок на себе і власні сили, але не впевненість у них. Майже кожна десята молода людина не розраховує ні на кого й ні на що. Відчуття впевненості у собі властиве лише трохи більш ніж кожному двадцятому молодому громадянину країни, тобто 5%.

За показниками соціального негативізму й апатії: щасливими почуваються 6,5 % молодих людей. Соціальної перспективи в Україні не бачать дві третини молоді. Кожна четверта молода людина боїться злиднів. Майже половина молоді – найбільше в житті боїться втратити здоров'я.

Закон дуже впливає на повсякденне життя лише 30,6 % молоді. Більш аніж кожна п'ята молода людина закон ігнорує. Аналогічна ситуація з мораллю – молодь спокійно ставиться до дошлюбних сексуальних стосунків; до них же, але випадкових 3,8 %; тих самих стосунків, але до досягнення повноліття – 4,0 %; проституції – 2,9 %; вживання легких наркотиків – 2,2 %; водіння автомобіля в нетверезому стані – 2,0 %, разом із перевищенням швидкості в населеному пункті – 2,6 %. Сильний вплив моралі на поведінку в повсякденному житті визнали лише 43,7 % молоді; на кожену десятку молодих людей норми моралі не поширюються. Чиста совість як першочергова умова щастя набрала 3 % голосів молоді. 28,2 % молодих людей вважають, що домагатися свого щастя слід за будь-яку ціну. Показник довіри до людей упав із 23,7 % (у 2006 р.) до 13,7 % (у 2009 р.). На друзів у житті розраховує 1,2 % молоді. У переліку чинників, які викликають найбільший страх займає страх перед зрадою близьких людей: зради бояться понад чверть молодих людей.

Опитування громадської думки проведене Державним інститутом розвитку сім'ї та молоді спільно з організацією «Соціальний моніторинг» в червні 2006 року показало, що упродовж останніх 10 років політика традиційно посідає останнє місце в ціннісних орієнтирах молоді. Третина молоді взагалі не

цікавиться політикою, а кожен десятий вважає неважливою для розвитку України участь громадян у виборах. Але серед тих, хто цікавиться політикою найбільш популярним є національно-демократичний та соціал-демократичний напрямки.

Молоді люди значно більшою мірою ідентифікують себе насамперед з українською, а також із загальноєвропейською культурними традиціями.

Такими є висновки опитування громадської думки Центру Разумкова у квітні-травні 2008 року. Якщо молодь Івано-Франківської (45 %) і Закарпатської областей (35 %) вважають, що в майбутньому в Україні переважатиме українська культурна традиція, то у Криму (49 %) та Донбасі (41 %) переконані, що в різних регіонах переважатимуть різні культурні традиції. Молодь відчужена від держави – 70 % молоді не відчувають себе господарями своєї держави. Кожна третя молода людина не задоволена своїм соціальним статусом і лише третина бачить власну соціальну перспективу в Україні. І хоча абсолютна більшість (93 %) молодих людей сприймають Україну, як свою Батьківщину, проте, у випадку гіпотетичного вибору, обрали б її Батьківщиною лише дві третини, не обрали б – майже кожна шоста молода людина у віці 18-35 років.

Важливою проблемою молодого покоління є участь у самоврядуванні молоді, через яку вони мають можливість виявляти свою активну життєву позицію, впливати на суспільство. Відсутність бажання цим займатися, організаційні негаразди, а також низький рівень поінформованості щодо таких органів основні причини неактивності. Шлях до подальшого розвитку самоврядування полягає в створенні системи взаємодопомоги та підтримки на місцевому рівні, в утворенні єдиного координаційного органу системи самоврядування навчальних закладів.

Однією зі складових соціальної культури є правова культура. За даними опитування «Становище молоді в Україні» найчастіше порушують права молоді бізнес-структури, урядові організації, адміністрація навчальних закладів. Зазвичай молодь бореться за свої права за допомогою легітимних і колективних дій. Але водночас чверть опитаних зазначили, що у разі порушення їхніх прав та свобод ніяким чином не відстоюватимуть їх. Порушує закони й сама молодь: 64 % респондентів упевнені, що молодь часто порушує чинні закони, а 12 % молоді постійно порушують законодавство.

Доступність інформації. Серед опитаних під час дослідження «Становище молоді в Україні» 43 % стверджують, що в Україні існує достатній доступ до всіх інформаційних ресурсів. Найдоступнішим є телебачення (88 %), найменш доступним Інтернет (34 %). Найпроблематичніший доступ до інформаційних ресурсів, на думку опитаних, мають малозабезпечені групи молоді (66 %), мешканці села (60 %), сироти (53 %), молодь із проблемами здоров'я (42 %). Найбільш популярною є розважальна інформація (71 %), новини (61 %) та науково-популярна. Повністю довіряє інформації лише п'ята частина респондентів, переважна ж більшість має сумніви в її достовірності.

Залишається проблемою доступність освіти, майже половина опитаних вважає, що частині молоді вища освіта взагалі недоступна. Особливо ж це стосується рівня підготовки в сільській школі, скрутного матеріального становища багатьох сімей, ослаблення громадського і державного контролю над розподілом ресурсів

Серед зареєстрованих споживачів наркотиків молодь віком до 28 років становить 80 %. За роки кількість споживачів наркотичних засобів та психотропних речовин збільшується, вік наркозалежної молоді має тенденцію до омолодження. За останні 10 років частка хворих на наркоманію серед неповнолітніх збільшилася у 6-8 разів. Смертність серед осіб цієї групи зросла у 40 разів. Хворіє на наркоманію переважно молодь, яка не працює. Поглиблення цих явищ викликає загрозу демографічної безпеки, оскільки середній вік уражених на наркоманію становить 26 років, тобто є найактивнішим репродуктивним віком.

Окреслилася тенденція до погіршення психічного і духовного здоров'я молодих людей. Кожна третя дитина народжується з відхиленням у розвитку нервової системи. Чимало школярів почувають себе самотніми, перебувають у стані психічної напруги внаслідок конфліктів з однолітками, вчителями та батьками.

Стан фізичного та психічного здоров'я визначає дозвілля молоді. Вільний час українська молодь проводить здебільшого на природі (47 %). Популярними є й розважальні види дозвілля, які потребують матеріальних витрат клуби, кафе, кінотеатри (близько 30 %). Третина присвячує вільні хвилини своєму хобі. На вибір виду дозвілля впливають рівень освіти і матеріального благополуччя, тип поселення і регіон проживання, стать і вид зайнятості. Селяни частіше проводять час на дискотеках, тому, що там це єдина розвага. Найбідніші респонденти частіше блукають вулицями. Малозабезпечена молодь жодного разу не зазначила, що відвідує концерти класичної й органної музики, виставки та вернисажі, дбає про свою зовнішність і здоров'я, фізичне й духовне вдосконалення. Матеріальний рівень впливає на вибір виду дозвілля, на формування духовної культури. Найнижчим авторитетом у молоді користуються державні культосвітні заклади.

Сучасний стан здоров'я молоді. Сучасний стан здоров'я української молоді не може задовольнити суспільство. Упродовж останніх років серед молоді відбулося значне поширення соціально зумовлених хвороб; погіршилася епідемічна ситуація щодо ВІЛ/СНІДу; кількість хворих на наркоманію серед неповнолітніх збільшилася у 6-8 разів, смертність у цій групі зросла у 40 разів; кожна третя дитина народжується з відхиленням у розвитку нервової системи; ресурси спрямовуються на лікування, а не профілактику захворювань та популяризацію здорового способу життя.

На мою думку, виходячи із цих досліджень і необхідно планувати виховну та позаурочну роботу з нашою учнівською молоддю.

І мабуть враховуючи вищесказане останнім часом все більше і більше приділяється увага **вихованню** – вихованню громадянина, бо все частіше виникає питання не тільки «ким бути?», а і не менш важливе «яким бути?». І це питання важливе і для особистості, і для роботодавця, і для громади, і для держави. Про важливість виховання говорять нормативні документи, які затверджені на державному рівні і про які вже було сказано.

Згідно з наказом МОН «Про основні орієнтири виховання» №1243 від 31.10.11 «Метою виховання є формування морально-духовної життєво компетентної особистості, яка успішно самореалізується в соціумі як

громадянин, сім'янин, професіонал.» і якщо ви помітили на першому місці стоїть **громадянин**.

Таким чином відбувається перехід від "педагогіки заходів" до педагогіки цілеспрямованого і свідомого формування особистісних рис і якостей молоді людини.

Виховання громадянина – це процес, який сприяє формуванню комплексу таких особистісних якостей і рис характеру, як патріотична свідомість, відповідальність і мужність, готовність працювати на благо Батьківщини, захищати та зміцнювати її міжнародний авторитет; повага до культури, звичаїв і традицій національних спільнот в Україні, висока культура міжнаціонального спілкування.

Відповідно до Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009-2015 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28.01.2009 № 41, педагогічними колективами навчальних закладів має проводитися робота, спрямована на формування соціальної активності та громадянської самосвідомості молоді через розвиток **органів учнівського самоврядування**, яке має діяти на основі демократичних цінностей.

Виховна функція освітньої установи насамперед повинна спрямовуватись на формування у учнів ціннісного відношення до світу, культури, навколишньому середовищу, з усвідомленням себе в цьому світі і знаходження свого місця серед інших людей. Ця функція не може бути реалізована тільки в процесі навчання; вона стосується також трудової й творчої діяльності, сфери дозвілля, пов'язаних з задоволенням і розвитком індивідуальних інтересів.

Важливою умовою ефективності виховної системи навчального закладу є об'єднання учнів, педагогів і батьків у загальний колектив (хоча і різнорідний за своїми функціями). Таким об'єднанням повинна бути організація самоврядування. Поєднання слів "організація самоврядування" здається на перший погляд суперечливим (організація того, що повинно створюватись самостійно), але це тільки теоретичне враження. У практиці добре відомо, що без організаційних зусиль педагогів позитивне самоврядування існувати не буде. Взагалі, у будь-якій дитячій групі завжди стихійно виникає певна система самоврядування, але без кваліфікованого педагогічного керівництва вона має характер примітивної групи з проявами влади сильніших. Відсутність позитивного учнівського самоврядування — це не "нульовий рівень", а рівень більшого чи меншого (це залежить від різних обставин) морально негативного стану групи.

Позитивно спрямоване і самостійне (а не таке, що тільки виконує вказівки педагогів, формальне) самоврядування є найефективнішим інструментом виховання в навчальному закладі, групі, який, не суперечить розвитку особистісного потенціалу кожного вихованця. Такий інструмент — мрія кожного педагога-практика. Створення ефективного учнівського самоврядування — досить складна справа, але навіть часткові успіхи на цьому шляху попереджують розвиток стосунків примітивної групи. І треба групу перетворювати на колектив, який об'єднаний загальними цінностями, цілями і завданнями діяльності, значущими для групи в цілому і для кожного її члена, де міжособистісні стосунки опосередковуються суспільно цінним і особистісно значущим змістом

спільної діяльності. Формування колективу і виховання в колективі є найбільшим надбанням методики виховання радянського періоду завдяки працям багатьох вчених і найперше — А.С. Макаренка.

Саме через колектив та дійове самоврядування здійснюється процес паралельної дії (виховання через колектив). Дійове, а не формальне учнівське самоврядування створює дуже значні можливості педагогічного впливу на групу. Вимоги з боку самого педагога, без підтримки колективу, якими б правильними вони не були, можуть зустрічати опір і навіть не виконуватися, а ось вимоги авторитетного активу — ніколи. На жаль в практиці навчальних закладів виховання через процес паралельної дії використовується дуже рідко. І це було помітно на конкурсі класних керівників при вирішенні ними практичних завдань. Хочу наголосити що, при формальному самоврядуванні у учнів формується негативне ставлення до всілякої громадської роботи і активності.

Моніторинг роботи учнівського самоврядування в ПТНЗ області зроблено у збірнику, який підготував методичний центр. Там ви самі можете побачити роботу в колективах і зробити висновки. Позитивні приклади самоврядної діяльності учнівських колективів було представлено на методичному фестивалі та відображені у збірнику, де ви знайдете кращий (на сьогоднішній день) досвід.

Також у вихованні значну роль має позитивний приклад педагогів, серйозність їх участі у житті дитячого колективу. Учні чекають від педагогів єдності слова і справи, тобто відповідності того, що вони пропагують, їх власній поведінці. У підлітків існує особливо гостре, принципове ставлення до цієї проблеми, вони схильні з певною підозрою ставитися до “високих слів” категоричних моральних вимог, у чому виявляють типову підліткову критичність та максималізм. Якщо педагог вимагає точності, а сам запізнюється, вимагає охайності, а сам носить зім'яті речі, агітує за спорт, а сам далекий від нього, лає за паління, а сам палить, учні не будуть виконувати його вимоги. Діти тонко відчують, наскільки педагог переконаний в тому, до чого він їх закликає. Якщо інтереси колективу знаходяться для педагога на другому плані, якщо він забуває про них після робочого дня, все це відчують вихованці. Педагоги, яким вдається сформувати справжній колектив, завжди максимально наближуються до дитячого життя. Згадайте радянську педагогіку, яка йшла через особистий приклад вчителя.

Сьогодні ми дуже багато говоримо про інформатизацію в суспільстві. Багато учнів користуються мережею Інтернет, але мабуть не достатньо приділяємо увагу впровадженню в педагогічну та виховну практику Медіаосвіти (медіаграмотності), яка сприятиме отриманню учнями знань та умінь протистояти маніпулятивним технологіям мас-медіа, викривленню картини світу, негативному висвітленню соціальних тенденцій, підвищенню їх медіакомпетентності – важливого фактора культурного і духовного зростання особистості людини в умовах відкритого громадянського суспільства. В багатьох закладах профтехосвіти існують учнівські газети, але не завжди учні активно залучаються до підготовки та видавництва газети, написанню статей, заміток тощо. В минулому навчальному році методичним центром було підготовлено рекомендації по організації роботи із ЗМІ та організації гуртка журналістики. Активізуйте цю роботу, дайте можливість учням висловлювати свої думки та

погляди. Знову хочу звернути увагу, що моніторинг співпраці ПТНЗ із ЗМІ є у збірнику. Дивіться і знаходьте своє місце у цій роботі, яка сьогодні вкрай необхідна кожному навчальному закладу.

І останнє – це робота з творчо обдарованою молоддю. Дякую вам за участь у щорічних оглядах художньої самодіяльності, конкурсах, олімпіадах, але все ж таки у нас не достатньо проводиться робота по залученню учнів до наукової діяльності. Я маю на увазі співпрацю із Малою академією наук. Діти проявляють активність на початку навчання, але не маючи підтримки досвідчених викладачів швидко втрачають інтерес і покидають навчання. В минулому році отримали посвідчення тільки двоє учнів профтехосвіти. А це ж також престиж навчального закладу.

В поточному році методичний центр розпочинає роботу з учнями ПТНЗ, лідерами учнівського самоврядування, відкриваємо школу «Лідер», яка розпочне свою роботу з жовтня місяця. Поки ця робота буде проводитися з учнями Дніпропетровських навчальних закладів. До цієї роботи ми долучаємо Дніпропетровський будинок мистецтв Дніпропетровської міської ради і думаю, що ця робота буде цікавою для учнів. В подальшому таку роботу будемо проводити і в округах.

Дякую за увагу. Бажаю успіхів у досягненні вашої виховної мети!

ГОЛОВЧЕНКО С.В., методист НМЦ ПТО у Дніпропетровській області
«Про особливості організації профорієнтаційної роботи
в молодіжному середовищі»

За останні роки орієнтири населення і учнівської молоді були направлені на здобуття вищої освіти, як більш престижної та значимої. Тому все більше школярів мають на меті отримати повну середню освіту.

В 2012 році демографічний фактор суттєво вплинув на зовнішню конкуренцію між навчальними закладами, так як кількість випускників 9 класів скоротилась на 10,2 тис. осіб (2011 рік – 39,3 тис. осіб, 2012 рік – 29,1 тис. осіб). Прогноз свідчить про подальше скорочення випускників 9 класів (2013 рік – на 1,8 тисяч осіб, 2017 рік – 4 тис. осіб). Ще й досі продовжується жорстка боротьба за учнівський контингент між начальними закладами, бо конкурентами ПТНЗ в профорієнтації молоді є, в першу чергу, саме загальноосвітні середні школи а далі вищі навчальні заклади I-IV рівня акредитації (технікуми, коледжі, ВНЗ).

Результативність цього річної профорієнтаційної роботи наочно видно з виконання прийому учнівської молоді у 2012 році за держзамовленням до ПТНЗ області. Так станом на 03.09.2012 р. план держзамовлення на 100% виконали 21 ПТНЗ: ДПЛХТ, ЦППРК-1, КНВЦ, КЦППРКБГ, КПГМЛ, КПЛ, ДЦППРК, ПГЛ, ТПГЛ, ЗПЛ, СПЛ, ПТУ-48, МПЛ, ПТУ-72, ВПУ-75, ЗДЦПТО, АЦППРК, КЦПО, ЦАПЛ, ППЛ, КПГЕЛ.

16 ПТНЗ майже виконали план держзамовлення (90%-99%).

План держзамовлення до 70% виконали: ППЛ (50%), ДПЛ (53%), МАПЛ (66%), ПТУ-79(69%).

Всього ПТНЗ області план держзамовлення виконали на 91% (в минулому році - 82%).

Ці дані свідчать, що деякі ПТНЗ недостатньо ефективно використовували заходи з профорієнтації, впровадження передового педагогічного досвіду, розширення свого інформаційного та освітнього простору, тощо.

На виконання вимог департаменту МОН України про щорічне оновлення веб-середовища сфери ПТО інформаційно-аналітичним центром НМЦ ПТО здійснено моніторинг інформації, що розміщена на існуючих сайтах ПТНЗ області. Так, станом на 26.08.2012р. створені та функціонують власні сайти в 58 ПТНЗ області (100 %). На веб-сторінках (сайтах) в усіх ПТНЗ є розділ про професії, які готуються у навчальних закладах. Інформація про професії в ПТНЗ має різне наповнення: від простого переліку за наявними ліцензіями до хороших рекламних матеріалів, які широко рекламують кожну професію з показом фотоматеріалів наявної матеріально-технічної бази, умов навчання та проходження практики, майбутньої заробітної плати. Кращими у соціальній рекламі робітничих професій можна визначити такі ПТНЗ: ВПУ № 17, ДВПУБ, ДНВЦППРМГЗ, МВПУПТ, ДЦППРКТС, ВПУ № 55, ДПЗЛ, ДЦПО, ДПЛХТ, КНВЦ, КЦППРКБГ, КПГЕЛ, КПБЛ, КЦПОММ, КЦПОРКТРС, КПЛ, ЗДЦПТО, ДЦППРК, ДВПУ, ДЦППРКБА (інформація у додатку).

В минулому навчальному році був проведений I етап Всеукраїнського огляду-конкурсу «Популярні енциклопедії робітничих професій в регіонах України». До журі конкурсу надійшло 44 роботи за 87 професіями. Найкращі

матеріали представив Томаківський професійний аграрний ліцей «Електронна енциклопедія робітничих професій» за трьома номінаціями. 20 робіт визнано переможцями I етапу Конкурсу і направлені для участі у II етапі Всеукраїнського огляду-конкурсу «Популярні енциклопедії робітничих професій в регіонах України» (II етап ще не завершився).

Також був проведений обласний конкурс учнівських проектів «Моя професія – моя гордість» серед учнів ПТНЗ. В Конкурсі взяли участь 40 ПТНЗ області. Було надано 150 робіт різноманітних за формою та напрямками відповідно до Положення Конкурсу. Журі конкурсу визнало 47 кращих робіт, які в повному обсязі відповідають умовам Конкурсу. Більш повний аналіз наданий в підсумкових наказах та протоколах конкурсів, які розміщені на сайті НМЦ ПТО.

В минулому році завданням для ПТНЗ стало проведення декад робітничих професій за галузями. Як підсумок практичного виконання цього завдання є створення Альманахів проведення декад робітничих професій МЦППВ (з професій кухар, перукар, кравець), ДЦППРКТС (з професій флорист, квітникар, бармен, офіціант, кухар, кондитер, адміністратор, агент з туризму, перукар), НЦПО (з професій електромонтер, електрогазозварник, оператор комп'ютерного набору, токар, слюсар-ремонтник, верстатник широкого профілю, кухар), ПТУ-88 (з професії кухар). Дані методичні матеріали є дієвим алгоритмом для проведення профорієнтаційної роботи з учнями загальноосвітніх середніх шкіл, їх батьками та з учнями ПТНЗ, які мають низьку мотивацію до навчання.

З метою активізації профорієнтаційної роботи в цьому році необхідно серйозно звернути увагу на причини, які ускладнюють розвиток професійної орієнтації.

Це:

- деформація уявлень значної кількості молоді про престижність робітничих професій;
- втрата мотивації саморозвитку особистості;
- недостатня соціальна захищеність молоді, її невідповідність до конкурентного існування;
- відсутність повної, достовірної і своєчасної інформації до змін у галузях та промисловості, економіці регіону і країни в цілому;
- неготовність більшості педпрацівників ЗОСШ до надання допомоги учням у їх професійному самовизначенні;
- відсутність кваліфікованої *медичної* профконсультації.

Необхідно змінювати у свідомості учнівської молоді, їх батьків, керівників та педпрацівників загальноосвітніх навчальних закладів пріоритети на робітничі професії, які актуальні на регіональному ринку праці.

Поряд із пошуком нових додаткових функцій ПТНЗ необхідно створювати систему профорієнтаційної роботи, направленої на активне сприйняття інформації учнівською молоддю, їх батьками та педпрацівниками загальноосвітніх шкіл.

Відповідно до Закону України «Про професійний розвиток працівників» від 12.01.2012 р. №4312-VI та Указу Президента України про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки від 01.02.2012р. № 45/2012р. пропонується профорієнтаційну роботу проводити не тільки для забезпечення

підвищення престижу робітничих професій, але й адаптувати її до завдань підтримки молодіжної підприємницької діяльності, як перспективного виду діяльності у молодіжному середовищі.

Так в рамках впровадження сучасних механізмів підтримки молоді у Дніпропетровському національному університеті залізничного транспорту у вересні 2012 року відкрився **обласний молодіжний центр** діяльність якого спрямована на надання допомоги молодим людям у працевлаштуванні, організації волонтерського руху та координації освітніх і культурних програм що дозволить комплексно вирішувати широке коло питань, актуальних для молоді регіону – від отримання якісної освіти, першого робочого місця і впевненого початку робочої діяльності до підтримки ініціатив творчої, обдарованої молоді.

Одною із форм проведення профорієнтаційної роботи повинні стати декади робітничих професій за галузями. В 2012-2013 навчальному році пропонується проведення декад з усіх масових професій відповідно до Календаря професійних, міжнародних і традиційних свят. Форму проведення декади визначає навчальний заклад, але вона повинна бути зорієнтована не тільки на випускників шкіл, а ще й на їх батьків, керівників та педагогів загальноосвітніх закладів.

Для проведення профорієнтаційних заходів доцільно використати міські (районні, сільські) масові заходи, а також передбачити інноваційні форми профорієнтації.

Урочисте проведення профорієнтаційних заходів та відзначення професійних свят дасть можливість:

- забезпечити реалізацію конституційних прав і свобод людини, що є головним обов'язком держави, визнання її життя і здоров'я, честі і гідності найвищою соціальною цінністю;

- покращити психологічний клімат у педагогічних та учнівських колективах, знайти дієві механізми підвищення професійних показників у роботі, зростання авторитету як окремих працівників, так і колективів у цілому;

- підвищити рівень довіри до державної кадрової політики;

- підвищити почуття патріотизму, національної свідомості, соціальної активності громадян;

- покращити імідж профтехосвіти в державі, регіоні, галузі та за кордоном.

Профільне та допрофільне навчання старшокласників на базі ПТНЗ (досвід, проблеми, перспективи)

Сьогодні профільне навчання старшокласників стає актуальним і повинно відповідати розвитку європейського освітнього простору, орієнтуватись на диференціацію, варіативність, багатопрофільність, поєднувати загальноосвітню та професійну освіту.

Щорічно інформаційно-аналітичним центром МНЦ ПТО проводиться моніторинг участі ПТНЗ у профільному та допрофільному навчанні старшокласників на базі ПТНЗ. За результатами моніторингу визначено, що з 58 ПТНЗ області здійснюють профільне та допрофільне навчання старшокласників 17 професійно-технічних закладів (що складає 31% від загальної кількості ПТНЗ області), із 17 ліцеїв – здійснює цей напрям 6 закладів (що складає 29% від загальної кількості ліцеїв області). ПТНЗ області співпрацюють із 40 середніми

загальноосвітніми навчальними закладами, що складає менше 5% від загальної кількості шкіл області.

Кількість учнів старшої школи, які проходили у професійно-технічних навчальних закладах профільне навчання складало у 2009 - 2010н.р.- 1022 особи, у 2010-2011н.. - 945 осіб, у 2011-2012 н.р. - 787 осіб.

Найактивніше співпрацюють зі школами Дніпродзержинський професійний ліцей (199 учнів ЗОСШ) та Криворізький центр професійної освіти (140 учнів ЗОСШ).

На жаль прослідковується динаміка спаду впровадження в ПТНЗ області профільного й допрофільного навчання учнів старшої школи.

З метою участі профтехосвіти у допрофесійній та професійній освіті з урахуванням вимог регіонального ринку праці, ефективного використання можливостей закладів, зайнятих формуванням трудового робочого потенціалу на сьогодні позитивним фактором є створення на базі Дніпродзержинського професійного ліцею освітнього округу «Профорбіта» міста Дніпродзержинська (відповідно до рішення виконкому Дніпродзержинської міської ради від 23.05.2012р. №167), яка об'єднує 7 загальноосвітніх навчальних закладів. Дніпродзержинський професійний ліцей в окрузі є опорним закладом. Округ створює єдиний освітній простір з допрофільної підготовки та профільного навчання учнів загальноосвітніх середніх шкіл за профілем «Технології». Дніпродзержинський професійний ліцей активно впроваджує комплексний процес неперервної професійної освіти «Школа – Дніпродзержинський професійний ліцей – Технологічний коледж Дніпродзержинського державного технічного університету», що створює позитивні умови для профорієнтації учнівської молоді на робітничі професії та їх адаптації до економічних потреб регіону

На підставі вище вказаного НМЦ ПТО області рекомендує ПТНЗ:

1. Профорієнтаційні заходи провести під гаслом **«В професії - твоє майбутнє»**.
2. Провести конкурс агітаційно-просвітницьких гуртків серед учнів ПТНЗ **«Професійний Калейдоскоп»**.
3. В заходи включити розділ **«Професія моїх батьків»**.
4. Провести заняття **«Школи молодого профорієнтатора»**.
5. Організувати співпрацю з інтернатними закладами з питань консультування, анкетування учнів щодо вибору професій.
6. Рекламувати робітничі професії шляхом проведення **майстер-класів** учнями та педагогічними працівниками ПТНЗ.
7. Провести конкурс **вітальних тематичних листівок, віршів** до професійних свят, Свята працівників профтехосвіти (особливу увагу приділити вітанню педагогів та майстрів виробничого навчання).
8. Провести заходи **на базі загальноосвітніх середніх шкіл, інтернатних, дошкільних закладів та підприємств-замовників кадрів**.
9. Провести день (тижня) учнівського самоуправління під гаслом **«Довіряйте нам - ми ваші приємники»**.
10. Провести акцію **«Соціологічне опитування»** за участю психологів, соціальних педагогів, медпрацівників ПТНЗ.

11. Провести *семінарів і тренінгів для молоді*, у тому числі з використанням сучасних методик саморегуляції, самонавчання та самовдосконалення, основ підприємництва, основ професійної мобільності, інших напрямів знань, що сприяють розв'язання питань навчання, працевлаштування, кар'єрного росту та зайнятості молоді.
12. Вести роботу з *батьківським комітетом школи* по залученню його до організації і проведення профінформаційних заходів.
13. Провести екскурсій на підприємства для учнів ПТНЗ і учнів ЗОСШ (різного віку).
14. Провести День (тиждень) професіинапередодні професійних, міжнародних та традиційних свят.
15. Залучити до профорієнтаційних консультацій *практичних психологів та медпрацівників* з метою визначення спрямованості інтересів, нахилів учнів шкіл у світлі майбутнього вибору професії відповідно до їх стану здоров'я.
16. *Викладачам предмету «Захист Вітчизни»* вести просвітницьку роботу серед юнаків про доцільність отримання робочої спеціальності йдучи до лав Збройних сил України.
17. *Бібліотекарям* підготувати літературно-інформаційні і відеоматеріали та провести заходи з метою позиціювання робітничих професій, галузі, профтехосвіти.
18. Налагодити співпрацю з *науковими установами* за напрямком роботи.
19. Залучити до профорієнтаційної роботи органи місцевого самоврядування, громадські організації, профспілки, органи учнівського самоврядування, роботодавців, батьків тощо.
20. Забезпечити поінформованість населення в засобах масової інформації, на сайтах ПТНЗ та веб-порталі ПТО про престижність робітничих професій, надання педагогічних послуг ПТНЗ.
21. Оновити на сайті ПТНЗ сторінки для абітурієнта, про професії, профорєнтація.
22. Направити інформацію про діяльність професійно-технічних закладів на сайти загальноосвітніх середніх шкіл, навчальних закладів I-IV рівнів акредитації.

ПШОВЕЦЬ Л.Г. , методист НМЦ ПТО у Дніпропетровській області «Про особливості роботи психологічних служб в ПТНЗ області в 2012-2013 навчальному році»

Концепцією розвитку психологічної служби системи освіти України на період до 2012 року передбачалось, що основною метою системи психологічного забезпечення освіти є підвищення якості і забезпечення доступності послуг у сфері психології і соціальної роботи, спрямованих на збереження і укріплення здоров'я всіх учасників освітнього процесу, підвищення адаптованих можливостей, створення умов для повноцінного і гармонійного розвитку.

Важливим завданням діяльності психологічної служби системи ПТО стало адаптування юнаків і дівчат до нових умов навчання в ПТНЗ, формування готовності молоді до особистісного, професійного вибору, соціальної компетентності, як передумови ефективної соціалізації молоді, становлення особистості фахівця професіонала, спроможного в подальшому конкурувати на ринку праці.

Сьогодні психологічна служба ПТНЗ області складає:

42 практичних психологів (72,4% від потреби)

22 соціальних педагогів (37,9% від потреби)

3 яких мають фахову базову освіту: 32 особи (50% від працюючих) проте не заповнені посади практичних психологів в ПрПЛ, ДПЗЛ, ВПУ-55, ДНВЦППРМГЗ, НЦПО, ПТУ-81, ПАПТУ.

Для плідної роботи цієї категорії працівників в ПТНЗ області створені належні умови, що відповідають вимогам МОН щодо психологічних кабінетів.

Серед них ДНВЦ-2, ДПБЛ, ДЦПО, ДПЛХТ, ДЦППРКБА, ТПГЛ, ВПУ-75, СофПЛ, МВПУПТ.

Але не забезпечили належними умовами та окремими кабінетами практичних психологів та соціальних педагогів ДВПУБ, ВПУ-17, ДПЗЛ, ПрПЛ, ЗДЦПО, КЦППРКБГ, ЗДПЛ та інше.

Тому, ці питання треба вирішувати.

Існують проблеми і в забезпеченні практичних психологів та соціальних педагогів аудіо-відео-технікою, відеофільмами, неструктурованим приладдям для організації і проведення моніторингової, інформаційно-попереджувальної та корекційної роботи як серед учнівської молоді так і педагогічного колективу, батьківської громадськості.

Сучасний зростаючий інформаційний простір вимагає від практичних психологів та соціальних педагогів підвищення психологічної компетентності, безперервної освіти, забезпеченості періодичною психологічною пресою, попереджувальними заходами щодо професійного вигорання, інше.

НМЦ ПТО у Дніпропетровській області проводить системну роботу щодо названих питань:

А саме:

- проведено – 6 семінарів
- 4 обласних семінарів на базі ДОППО
- 5 занять Школи молодого практичного психолога та соціального педагога ПТНЗ області

- 9 засідань психологічної лабораторії

Аналіз відвідування цих заходів показав, що жодного разу за минулий рік не було:

Практичні психологи: ПрПЛ, ВПУ-55, ЦППРК-1, КПГМЛ, КПБЛ, КПЛ, КПТМЛ, ДПЛ, ЗПЛ, НПЛ, ПГЛ, АЦППРК, ПТУ-88, ППЛ.

Не відвідували заходи більшість соціальних педагогів ПТНЗ області.

Не моє запитання чому? Всі відповідали: не дають гроші на відрядження, або ніхто не повідомив про семінар.

Нагадую, що НМЦ ПТО у Дніпропетровській області всім ПТНЗ вручив план роботи на 2012-2013 навчальний рік. там вказані всі заходи і дати. Організуйте своїх фахівців.

З метою розкриття творчого потенціалу, стимулюванню діяльності психологічних служб ПТНЗ області на обласному методичному фестивалі була представлена номінація з актуального напрямку: «Формування конкурентноспроможного робітника – завдання психологічної служби ПТНЗ».

Було представлено 37 робіт, серед яких найцікавіші зайняли призові місця та увійшли до Каталогу № 4 2012 року психологічної служби Дніпропетровської області з яким Ви можете ознайомитися на сайті НМЦ ПТО.

Це психологічні служби ДЦПО, ДПЗЛ, ПТУ-6, КПБЛ, КЦПОРКТРС, ЦАПЛ, КНВЦ, МПЛ, ЗДЦПО, МЦППВ, ДВПУ, ЦППРК-1, СофПЛ.

З метою впорядкування роботи практичних психологів і соціальних педагогів, підняття її престижності в осучасненні освітнього простору ПТНЗ області, підведення наукового обґрунтування, пошуку нових ефективних методик, створення системи в області на базі НМЦ ПТО у Дніпропетровській області вже третій рік працює психологічна лабораторія, яка отримала статус експериментальної лабораторії Всеукраїнського центру практичної психології і соціальної роботи МОНМС.

П'ять ПТНЗ нашої області успішно розробляють «Базовий компонент роботи практичного психолога ПТНЗ». Це МЦППВ, ДЦПО, ТПГЛ, МПТУ, СофПЛ.

Значна увага приділяється соціальному супроводу учнів пільгової категорії:

- це учні-сироти
- учнів з обмеженими можливостями
- учні інваліди та інше.

Діяльність педколективів у вирішенні зазначених питань була плідною і забезпечувалася методичним супроводом НМЦ ПТО у різних формах:

- практична допомога
- індивідуальне консультування
- виїзди до ПТНЗ
- відео-семінари
- відеозв'язок інше.

Формою роботи з учнями пільгової категорії є і моніторинги із збору інформації щодо соціального захисту, виконання Законів України, Указів, заявок облдержадміністрації, але на жаль, наші ПТНЗ недостатньо серйозно ставляться

до цього, не слідкують і не виконують чітко листи НМЦ ПТО і як результат, невчасно надають необхідну інформацію, або надають її не в тому вигляді, як це необхідно.

Я маю на увазі інформації, щодо житла сиріт, прогнозу працевлаштування, даних про учнів-інвалідів.

Наступне питання – це проходження тренінгових курсів на базі ДОППО за Всеукраїнською Програмою «Школа проти Сніду» та «Рівний- рівному».

Нагадую, що ці курси педагогів, викладачів, майстрів в/н, вихователів гуртожитків я думаю, що Ви відчули позитивні зміни у роботі з нашими підлітками, педагогів, які оволоділи інтерактивними навичками роботи з юнаками та дівчатам.

Вміння сучасно мислити, адекватно діяти, духовно та професійно зростати – це вимоги не тільки до нашої молоді а й до кожного педпрацівника ПТНЗ.

Наступне.

Зрушення у створенні позитивного іміджу профтехосвіти сьогодні можливі у багатоплановій співпраці, спільних заходів, дій з державними, громадськими, батьківськими органами та організаціями. В першу чергу це:

- районні відділи освіти,
- державні адміністрації,
- служби у справах дітей,
- центри соціальних служб сім'ї, молоді,
- відділами внутрішніх справ (дільничні міліціонери),
- кримінальна міліція у справах неповнолітніх,
- засоби масової інформації інше.

Такі спільні дії сприятимуть позитивному вирішенню багатьох питань та особливо питань соціального захисту, підтримці та соціалізації учнів-сиріт, учнів позбавлених батьківського піклування учнів-інвалідів, дітей з особливими освітніми потребами. На це і повинні бути спрямовані дії адміністрації, практичних психологів та соціальних педагогів ПТНЗ області.

Самотужки такі проблеми вирішити не можливо. Державні закони треба вирішувати всією громадою сіл, міст, областю.

Наші завдання на 2012-2013 навчальний рік

1. Збереження штатних одиниць практичного психолога та соціального педагога та забезпечення їх роботи згідно вимог МОНМС.
2. Забезпечення психологічного, соціально-педагогічного супроводу та підтримки учнів-сиріт, учнів, позбавлених батьківського піклування, учнів-інвалідів, учнів з обмеженими можливостями.
3. Своєчасне виявлення та організація роботи з учням, що мають девіації, психологічні та соціальні проблеми.
4. Проведення моніторингу та збір інформації:
 1. Про житло учнів-сиріт (серпень)
 2. Про учнів-інвалідів, учнів з обмеженими можливостями (жовтень)
 3. Прогноз працевлаштування учнів-сиріт, учнів позбавлених батьківського піклування (березень – квітень 2012р.).
5. Проведення консультацій з психологічного супроводу навчально-виробничого процесу в ПТНЗ за планом, та за Вашими запитами.

Рекомендації
учасників конференції заступників директора ПТНЗ
з навчально-виховної роботи.

18 вересня 2012 р.

Результати роботи професійно-технічних навчальних закладів області в 2011-2012 навчальному році, обговорені учасниками конференції заступників директора з навчальної-виховної роботи, засвідчують, що в основу роботи кожного колективу, кожного педагога було покладено Пріоритети профтехосвіти в області, які передбачали:

1. Забезпечення методичного супроводу управлінської діяльності навчальних закладів в умовах децентралізації професійно-технічної освіти.
2. Направленість роботи методичної служби на конкретного виконавця завдань навчально-виробничого процесу шляхом проведення методичних тижнів в ПТНЗ, організації роботи в округах, проведення майстер-класів, впровадження відеозв'язку, здійснення системної роботи із керівниками методоб'єднань (методичних комісій).
3. Спрямованість роботи на реалізацію вимог програми розвитку ПТО на період 2011-2015 роки в частині осучаснення змісту навчально-виробничого процесу із проведенням системного моніторингу ефективності цієї роботи.
4. Створення середовища для поширення громадського впливу на осучаснення змісту формування робітничого потенціалу, активізацію роботи учнівського самоврядування та створення мережі регіональних піклувальних рад за галузевим спрямуванням.
5. Методичне забезпечення впровадження та аналізу результативності використання сучасних інформаційних технологій в навчально-виробничому процесі з реформуванням педкабінетів та бібліотек в інформаційні центри.
6. Сприяння запровадженню інноваційних технологій у навчальний процес, поширення результативності експериментальної роботи та проведення на завершальному етапі навчального року методичного фестивалю.

Протягом 2011-2012 навчального року:

При обласній методичній службі ПТО функціонували школи педагогічної майстерності:

- школа класних керівників ПТНЗ;
- школа практичного психолога і соціального педагога.

Проведено моніторинг роботи ПТНЗ області з таких напрямків:

- анкетування випускників ПТНЗ, роботодавців;
- якісного складу педагогічних працівників ПТНЗ;
- складу учнів новоприйнятого контингенту;
- соціального статусу учнів пільгових категорій;
- охоплення учнів ПТНЗ позаурочною діяльністю (участь в гуртках, спортивних секціях тощо);
- використання гуртожитків ПТНЗ області;
- харчування учнів ПТНЗ області;
- медобслуговування учнів ПТНЗ області;
- музейної діяльності в ПТНЗ області;

- впровадження у навчальний процес інформаційно-комп'ютерних технологій;

- працевлаштування учнів-сиріт.

За результатами моніторингових досліджень підготовлено інформаційно-аналітичні матеріали, видано рекомендації для органів управління освітою, керівників ПТНЗ щодо прийняття управлінських рішень та покращення діяльності з цих напрямків роботи.

Покращено роботу учнівського самоврядування. У кожному навчальному закладі створено відповідну самоврядну структуру, визначено лідерів учнівського молодіжного середовища, проведено обласний конкурс для лідерів учнівського самоврядування «Лідерські здібності в мені», тему організації учнівського самоврядування включено до номінації методичного фестивалю області.

Також ПТНЗ області беруть участь у міжнародних проектах. Так, Софіївський професійний ліцей вже шостий рік працює у форматі міжнародних проектів «Співпраця з місцевою владою, як необхідна умова ефективного розвитку молодіжної ініціативи Софіївщини» та «Соціальна інтеграція та розвиток громадянської відповідальності молоді Софіївщини через участь у приватно-громадському проекті ПРООН» за темою «Соціальна інтеграція та розвиток громадянської відповідальності молодів в Україні». За результатами участі в міжнародних проектах заклад отримав понад 8 грантів на суму 27 000 грн. для розвитку молодіжного середовища в Софіївському професійному ліцеї.

У Дніпродзержинському вищому професійному училищі розроблено і втілюється в дію проект «Інноваційні підходи в організації учнівського самоврядування». Дніпродзержинське вище професійне училище входить до складу Євразійського Консорціуму вищих навчальних закладів ім. Н.А. Назарбаєва. Участь в цьому Консорціумі дає змогу спілкуватися з ВНЗ різних країн, які також є його учасниками, співпрацювати з ними, організовувати учнівські спілки за допомогою інтернет-ресурсів.

З метою моделювання взаємоторчості класного керівника та майстра в/н у формуванні компетентної та гармонійно розвиненої особистості на базі Софіївського професійного ліцею проведено спільний семінар керівників методичних об'єднань класних керівників, радників і лідерів молодіжного самоврядування ПТНЗ.

Методичною службою у новому форматі організовано огляд художньої самодіяльності за окремими навчальними закладами та заключних концертів за молодіжними окретами із залученням регіональних ЗМІ, соціальних партнерів, органів регіональної влади, громадських організацій, учнів шкіл, громадськості. У огляді художньої самодіяльності у 2011/12 навчальному році взяли участь 57 навчальних закладів (не приймали участі ПТУ-48), 150 творчих колективів та понад 200 окремих виконавців, майже 6 тисяч глядачів. Особливість огляду у поточному році полягала у проведенні концертних програм у молодіжних окретах безпосередньо в ПТНЗ та проведенням 7 звітних регіональних концертів, які транслювались на місцевих каналах телебачення, на яких були присутні не тільки учні та педагогічні колективи навчальних закладів, а й представники

місцевої влади, соціальні партнери професійно-технічних навчальних закладів, засоби масової інформації.

Усі огляди супроводжувались виставками технічної творчості учнів та педагогів ПТНЗ. Виставкові роботи відрізняються яскравістю, якісним виконанням, неординарним підходом у використанні матеріалів, що є свідченням творчого підходу до організації позаурочної діяльності учнів ПТНЗ. Серед традиційних виробів з'явилися нові окремі напрями та комбінування декількох. Підведення підсумків результатів оглядів художньої, мистецької, літературної, технічної творчості учнів ПТНЗ області проведених протягом 2011-2012 навчального року відбулося під час заключної частини методичного фестивалю. За результатами цього заходу понад 250 учнів, керівників нагороджено відзнаками головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації. Кращі навчальні заклади отримали 18 цінних подарунків: телевізори, DVD-програвачі, музичні центри, придбані за рахунок обласного бюджету.

Методична служба ПТО була організатором участі ПТНЗ у виставковій діяльності. За результатами навчально-виховної діяльності 3 ПТНЗ області стали претендентами для відкриття на їх базі Всеукраїнських експериментальних майданчиків з виховної діяльності: Марганецький професійний ліцей, Перещепинський професійний ліцей, Апостолівський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів.

Результати виховної діяльності були продемонстровані закладами на Методичному фестивалі «Креативний підхід до формування професійної мобільності конкурентоспроможного фахівця на сучасному ринку – головний пріоритет сьогодення» у номінації «Виховна та соціальна робота в ПТНЗ» за напрямами:

- Інноватика у виховній діяльності ПТНЗ: професійна спрямованість і практичний аспект (8 переможців);
- Досвід роботи класних керівників (8 переможців);
- Самореалізація молоді через учнівське самоврядування (5 переможців);
- Концепція становлення конкурентоспроможного робітника – як завдання психологічної служби системи ПТО (10 переможців).

Позитивними факторами цьогорічної профорієнтаційної роботи є:

- зацікавленість школярів проведенням майстер-класу учнями ПТНЗ та спеціалістами за професіями;
- активізація проведення екскурсій на базові підприємства для школярів;
- залучення учнів ПТНЗ до створення учнівських проектів з профорієнтації;
- розширення співпраці із соціальними партнерами (роботодавцями-замовниками робітничих кадрів, ЦЗ, міжгалузевими піклувальними радами, вищими навчальними закладами I-IV рівня акредитації);
- творчі виступи агітбригад з позиціонування робітничих професій,
- співпраця із обласним та районними центрами зайнятості і міськими та районними відділами освіти,
- проведення профорієнтації для дітей з особливими потребами, які навчаються в інтернатних закладах,
- використання Інтернет-ресурсу.

Майже всі навчальні заклади співпрацювали із сучасними інформаційними засобами щодо створення іміджу освітньої установи, підвищення престижності робітничих професій, ствердження соціального статусу робітників у суспільстві шляхом трансляції теле-, радіопередач, зовнішньої реклами, Інтернет-технологій, випусків училищних газет, тощо.

Аналізуючи роботу ПТНЗ області із співпраці із засобами масової інформації маємо такі результати: 38 (у минулому році 31) професійно-технічних навчальних закладів взаємодіє із телебаченням, в т.ч. 3 (1) ПТНЗ із всеукраїнським, 10 (6) – із обласним, 21 (25) – із регіональним; 22 (9) ПТНЗ із радіо, в т.ч. 4 (2) із обласним, 15 (6) – регіональним, в 1 ПТНЗ працює учнівське радіо. співпраця із газетами проходила таким чином, у всеукраїнських газетах друкувались 2 (1) ПТНЗ, в обласних – 20 (9) ПТНЗ, регіональних – 36 (на рівні минулого року), базових підприємств – 12 (8), у 38 (28) ПТНЗ налагоджено випуск учнівських газет.

Із журналами за вказаний період співпрацювали 15 (5) ПТНЗ. Всього у І півріччі поточного року було надруковано в газетах та журналах понад 700 статей.

Найбільш ефективним є напрямок з використання Інтернет-ресурсу.

Разом з тим, розв'язання проблем, пов'язаних із підвищенням якості професійної підготовки робітничих кадрів згідно з вимогами роботодавців та запитів особистості, потребує модернізації змісту і технологій навчання на основі формування ефективного соціально-виховного середовища.

Учасники конференції зазначають, що мета виховання в сучасних ПТНЗ полягає у формуванні громадянина, патріота, інтелектуально розвиненої, духовно і морально зрілої особистості, готової протистояти асоціальному впливам, вправлятися з особистими проблемами, творити себе і оточуючий світ. Виходячи із зазначеного вище учасники засідання секції рекомендують:

Організувати роботу колективів в новому навчальному році з урахуванням визначених МОНМС України, ГУОіН ОДА пріоритетів:

1. Осучаснення функцій та змісту діяльності навчальних закладів на основі вимог нових законів України, Указів Президента та нормативних документів.
2. Участь у розробці та апробації стандартів професійно-технічної освіти нового покоління, базованих на рівнях професійних компетенцій.
3. Практичне запровадження процедури удосконалення регіональної мережі ПТНЗ за підсумками роботи проекту Європейського Фонду освіти «Покращення системи професійно-технічної освіти шляхом прогнозування та адаптування вмінь і навичок, соціального партнерства й удосконалення використання ресурсів».
4. Впровадження та ефективне використання інформаційно-комп'ютерних технологій (створенням електронних підручників, посібників, електронних бібліотек тощо) всіма педагогами ПТНЗ, широке впровадження їх в управлінській роботі, методичному супроводі.
5. Поглиблення інтеграції навчально-виробничого процесу закладів з виробничими технологіями на підприємствах через створення навчально-

практичних центрів, проведення майстер-класів та впровадженням сучасних форм підвищення професійного рівня педагогів ПТНЗ.

6. Інтеграція ПТО з наукою, іншими сферами освіти через входження в освітні округи, участь в експериментально-дослідній роботі тощо.

Навчальним закладам

1. Реалізувати завдання, визначені Державною програмою розвитку ПТО на 2012-13 роки у частині осучаснення змісту навчально-виробничого і соціально-виховного процесу із проведенням системного моніторингу ефективності роботи.

2. Забезпечити науковий супровід управлінської діяльності закладу в умовах децентралізації функціонування всієї системи підготовки робітничих кадрів.

3. Залучити місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, роботодавців щодо визначення напрямів та обсягів підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням потреб ринку праці.

4. Забезпечити розвиток соціального партнерства, консолідувати зусилля центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, навчальних закладів, роботодавців, науковців і громадських об'єднань для забезпечення ринку праці кваліфікованими робітниками.

5. Підвищувати престижність робітничих професій, впроваджуючи сучасні форми профорієнтації.

6. Впроваджувати сучасні інформаційні технології у навчально-виховний процес.

7. Запроваджувати інноваційні технології, що напрацьовані внаслідок експериментальної роботи в закладах області та України.

8. Створювати гуртки, творчі об'єднання, лідерські осередки для навчання лідерів з метою інформаційно-методичного забезпечення та практичної допомоги і підвищення ефективності роботи органів учнівського самоврядування.

9. Підтримувати діяльність органів учнівського самоврядування на рівні повноправного партнерства.

10. Сприяти співпраці органу учнівського врядування з батьківськими комітетами, піклувальними радами навчального закладу, із засобами масової інформації.

11. Активно залучати органи учнівського самоврядування до планування виховної роботи з учнями в навчальних закладах.

12. Залучати учнівські колективи ПТНЗ до створення соціальної реклами

13. Створювати на базі ПТНЗ Освітніх округів.

14. Організовувати виховний процес в учнівському колективі та в роботі з батьками на засадах проектної педагогіки.

15. Створювати матеріально-технічні умови щодо оптимізації діяльності психологічної служби навчального закладу шляхом надання окремого кабінету, приміщення для проведення індивідуальної, групової та тренінгової роботи практичним психологом, соціальним педагогом.

16. Сприяти підвищенню професійно-психологічної компетентності, безперервної освіти, щомісячного відвідування семінарів, тренінгів обласної Школи практичного психолога та соціального педагога з метою опанування

інноваційними методами і технологіями надання психологічних та соціальних послуг в освітньому середовищі.

17. Створити робочу групу з викладачів, майстрів виробничого навчання, бібліотекарів, представників адміністрації та учнівської молоді, здатну оперативно та цікаво інформувати через ЗМІ та електронний сайт про діяльність ПТНЗ.

18. Встановити контакти з виданнями різного рівня (місцевими, регіональними, обласними, всеукраїнськими, корпоративними, малотиражними газетами підприємств) та запрошувати журналістів всіх форм ЗМІ на свої тематичні заходи, виставки, засідання органів учнівського самоврядування.

19. Постійно оновлювати інформацію на сайтах ПТНЗ розділ з позиціонування престижності робітничих професій.

Методичній службі ПТО

1. Практикувати методичні тижні НМЦ ПТО в ПТНЗ з питань організації виховної роботи у формі засідань методичних комісій, майстер-класів, ділових ігор, співбесід з учасниками виховного процесу, з учнями, індивідуальних консультацій.

2. Організувати методичну роботу з виховного напрямку з методичними об'єднаннями по округах з урахуванням специфіки регіонів, де знаходяться навчальні заклади.

3. Створити регіональні піклувальні ради за галузевим спрямуванням.

4. Продовжити контакти методистів з безпосередніми організаторами навчально-виховного процесу в режимі відеозв'язку.

5. Поширити форми навчання педагогів, в першу чергу, у формі майстер-класів.

6. Удосконалити форми позиціонування значущості робітника в суспільстві проведенням днів (тижнів) професій в області та регіонах.

7. Розробити програми виховання для окремих учнівських груп з урахуванням індивідуально-педагогічних можливостей класних керівників, батьків, а також - результатів вивчення рівнів фізичного, соціального, психічного та духовного розвитку учнів.

8. Змістовно наповнювати програми виховання з урахуванням вікових особливостей учнів.

9. Направити зміст виховної діяльності на задоволення базових потреб особистості вихованця (фізіологічних потреб, потреби в безпеці, любові та прихильності, визнанні та оцінці, в само актуалізації) в умовах окремого професійно-технічного навчального закладу.

10. Реалізовувати у процесі роботи особистісно орієнтований, діяльнісний, системний, творчий та компетентнісний підхід до організації виховного процесу в окремій учнівській групі та навчальному закладі в цілому.

11. Оптимально поєднувати форми організації виховної роботи: індивідуальної, групової, масової.

12. Створювати належні умови для особистісного зростання кожного вихованця (створення ситуацій успіху та підтримки), його психолого-педагогічний супровід.

13. Налагодити співпрацю з органами учнівського самоврядування, дитячими громадськими організаціями.
14. Інтегрувати зусилля батьківської громади, позашкільних закладів, представників державної влади, громадських та благодійних організацій, правоохоронних органів та установ системи охорони здоров'я.
15. Продовжити роботу учнівського самоврядування в регіонах та закладах.
16. Активізувати роботу ПТНЗ з профільного і до профільного навчання старшокласників шляхом навчання педагогів у Школі молодого профорієнтатора .
17. забезпечити науково-методичний супровід діяльності психологічних служб ПТНЗ області шляхом:
 - запровадження «базового компоненту роботи практичного психолога системи ПТО» в практику роботи практичних психологів ПТНЗ області;
 - створення Школи практичного психолога та соціального педагога з метою організації та надання ефективної психологічної допомоги всім учасникам навчально-виробничого процесу в ПТНЗ області;
 - забезпечення психолого-педагогічного супроводу захисту прав і свобод, процесів соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування під час навчання в ПТНЗ;
 - підвищення психологічної культури педагогічних працівників, батьків та проведення для них психологічного лекторію.
18. Завершити 2012/2013 навчальний рік звітною обласною методичною виставкою .

18 вересня 2012р.

Схвалено учасниками засідання
секції заступників директорів з
навчально-виховної роботи